

مطالعه نحوه انتقال قیمت در بازار تخم مرغ و گوشت مرغ ایران

رضا مقدسی^۱ و زهرا اردکانی^۲

چکیده

در این مطالعه نحوه انتقال نوسانات قیمت از تولیدکننده به مصرف کننده در مورد دو محصول گوشت مرغ و تخم مرغ بررسی گردیده است. برای این منظور از قیمت های تولیدکننده و خرده فروشی این دو محصول در طی سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ در قالب اطلاعات ماهانه استفاده شده است. مهمترین یافته های تحقیق موید آن است که نوسانات قیمت در سطح تولیدکننده به شکل متقارن به سطح خرده فروشی منتقل می گردد به عبارت دیگر حساسیت قیمت خرده فروشی نسبت به کاهش و افزایش قیمت تولیدکننده یکسان می باشد.

واژه های کلیدی: انتقال قیمت، تقارن، عدم تقارن، گوشت مرغ، تخم مرغ

---

^۱ استادیار گروه اقتصاد کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران
^۲ دانشجوی دوره دکتری اقتصاد کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائم -

پیشگفتار

تغذیه کافی و سالم، مهمترین عامل در ایجاد جامعه سالم و پویا محسوب می‌گردد که در این راستا تامین پروتئین حیوانی مورد نیاز افراد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. با اینکه به دلیل تولیدگرا نبودن نظام اقتصادی کشور، شرایط برای تولیدکننده چندان مناسب نمی‌باشد، با این همه دامداران و مرغداران ما، توانسته‌اند در سایه تلاش و کوشش خود تا حدود ۸۰ درصد مواد غذایی دامی کشور یعنی تولید یک میلیون و ۲۰۰ هزار تن گوشت مرغ، ۸۰۰ هزار تن تخم مرغ، ۶ میلیون لیتر شیر و حدود ۸۰۰ هزار تن گوشت قرمز در سال را تامین نمایند.

ویژگی‌های خاص محصولات کشاورزی مانند پایین بودن کسش‌های قیمتی عرضه و تقاضا، عدم امکان ذخیره‌سازی به مدت طولانی و در نتیجه نوسانات قیمت این کالاها از یک سو و نقش مهم این محصولات در تامین مواد اولیه مورد نیاز صنایع و همچنین تامین امنیت غذایی جامعه از سوی دیگر موجب گردیده است که بخش کشاورزی همواره مورد حمایت سیاستگذاران و برنامه‌ریزان کشور باشد. به نظر هانسن و همکاران^۱ (۱۹۹۴) دو نوع انتقال نامتقارن قیمت (کوتاه‌مدت و بلندمدت) وجود دارد. عدم تقارن کوتاه‌مدت وقتی اتفاق می‌افتد که میزان اثر فوری افزایش یا کاهش قیمت تولیدکننده برای قیمت خرده‌فروشی یکسان نباشد اما اثر بلندمدت یکسان باشد. عدم تقارن بلندمدت وقتی اتفاق می‌افتد که افزایش در قیمت تولیدکننده در کوتاه‌مدت نسبت به کاهش قیمت در بلندمدت (پس از دوره تعدیل کامل) اثر متفاوتی داشته باشد. تفاوت عمده میان این دو مفهوم مربوط به اثر نسبی آنها بر حاشیه بازار است. عدم تقارن بلندمدت، بدین مفهوم است که واسطه‌ها، حاشیه خود را به طور پایدار افزایش می‌دهند در حالی که عدم تقارن کوتاه‌مدت یک اثر موقت روی حاشیه بازار را منعکس می‌کند. بر اساس یافته فرایگن و همکاران^۲ (۱۹۹۹)، زمانی که انتقال نامتقارن قیمتی کوتاه‌مدت وجود دارد، واسطه‌ها منفعتی ناپایدار، بالاتر از سود معمول خود به دست می‌آورند، در حالیکه در صورت وجود انتقال نامتقارن قیمتی بلندمدت این سود بیشتر به صورت پایدار است. به عبارت دیگر بنگاههای بازاریاب قادرند تفاوت قیمت تولیدکننده و مصرف‌کننده را به میزانی بیشتر از هزینه‌های بازاریابی، افزایش دهند. مطالعات زیادی مساله انتقال نامتقارن قیمتی را مورد توجه قرار داده و آن را بعنوان نشانه‌ای از نقص بازار معرفی کرده‌اند. انتقال نامتقارن قیمتی ممکن است از درجه بالای تمرکز در صنعت (کینوکان و فرکر^۳، ۱۹۸۷) یا از مداخلات دولت و یا از اطلاعات ناقص در میان کارگزاران اقتصادی (استیگلیتز^۴، ۱۹۸۹) ناشی شود. آگویار و سانتانا^۵ (۲۰۰۲) علل اصلی انتقال نامتقارن قیمت را که بعضی باعث انتقال کاملتر کاهش‌های قیمت و بعضی دیگر موجب انتقال کاملتر افزایش‌های قیمت می‌شوند،

¹ Hansen et al

² Frigon et al

³ Kinnucan & Forker

⁴ Stiglitz

⁵ Aguiar

ویژگی‌های کالا، تمرکز بازار، انتظارات قیمتی، سیاست‌های دولت و سازماندهی کارگزاران اقتصادی می‌دانند. آنها با بررسی بازار محصولات گوجه‌فرنگی و پیاز، پودر قهوه، شیرخشک، برنج و حبوبات برزیل و با استفاده از روش هوک به این نتایج رسیدند که در مورد گوجه‌فرنگی بر خلاف انتظار که محصولی فاسدشدنی است، افزایش در قیمت‌های سطح مزرعه سریعتر انتقال یافته ولی در مورد پیاز انتقال قیمت بصورت متقارن بوده است و در مورد محصولات شیرخشک، پودر قهوه و حبوبات افزایش در قیمت سریعتر منتقل شده و در مورد برنج نیز شیوه انتقال قیمت بصورت متقارن بوده است. کینوکان و فرکر در سال ۱۹۸۷ با بررسی انتقال قیمت از سطح مزرعه به سطح خرده‌فروشی برای ۴ محصول لبنی مهم (کره، پنیر، شیرخام و بستنی) با استفاده از روش هوک^۱ به این نتیجه رسیدند که افزایش در قیمت‌های مزرعه نسبت به کاهش در قیمت‌های مزرعه، بطور سریعتر و کامل‌تر به سطح خرده‌فروشی منتقل می‌شوند و آگویار و کرنور^۲ نیز در سال ۱۹۹۷ نشان دادند که در صنایع فرآوری محصولات لبنی برزیل، افزایش در قیمت سطح مزرعه، سریعتر به سطح خرده‌فروشی، منتقل می‌شود. هان^۳ در سال ۱۹۹۰ و کرمان در سال ۱۹۹۷ با بررسی انتقال قیمت در بازارهای گوشت گاو و گوشت خوک به این نتیجه رسیدند که انتقال قیمت بین دو سطح قیمت‌های تولیدکننده و مصرف‌کننده بصورت نامتقارن است. وارد^۴ در سال ۱۹۸۲ با بررسی انتقال قیمت در مورد سبزیجات تازه به این نتیجه رسید که کاهش در قیمت‌های سطح مزرعه سریعتر و کامل‌تر منتقل می‌شود. در ایران نیز حسینی و نیکوکار و قهرمان‌زاده و فلسفیان نحوه انتقال قیمت در بازار گوشت مرغ و گوشت قرمز را مورد بررسی قرار داده و نشان دادند که انتقال قیمت بین سطوح تولیدکننده و خرده‌فروش بصورت نامتقارن می‌باشد.

داده‌های مورد استفاده

در این مطالعه از قیمت‌های خرده‌فروشی (P_f) و قیمت‌های سرمزرعه (P_f) گوشت مرغ و تخم مرغ استفاده شده است که این قیمت‌ها بصورت ماهانه و در طی یک دوره ۵ ساله یعنی از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ از سایت اینترنتی امور پشتیبانی دام وزارت جهاد کشاورزی تهیه شده‌اند. برای زدودن اثر تورم از قیمت‌های مورد استفاده، از شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI) استفاده شده است. نمودارهای ۱ و ۲ روند تغییرات قیمت‌های تولیدکننده و خرده‌فروشی محصولات گوشت مرغ و تخم مرغ را طی دوره مورد مطالعه نشان می‌دهند.

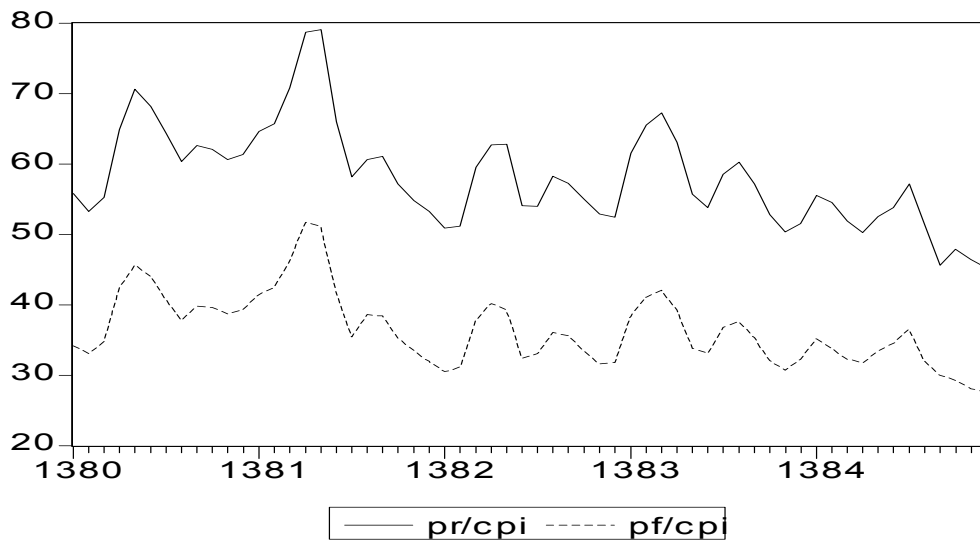
¹ Houck

² Aguiar & cornor

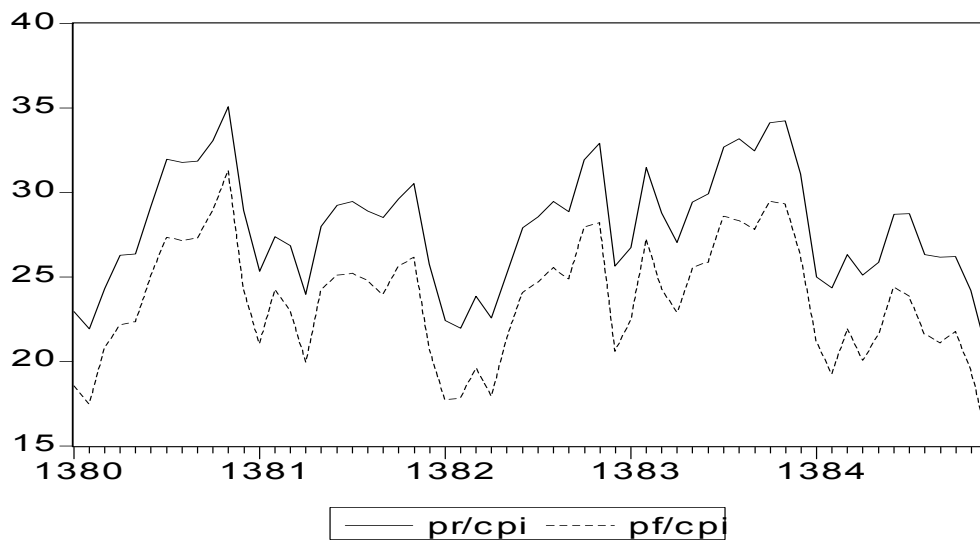
³ Hahn

⁴ Ward

نمودار ۱- روند تغییرات قیمت‌های تولیدکننده و خرده‌فروشی گوشت مرغ

نمودار ۲- روند تغییرات قیمت‌های تولیدکننده و خرده‌فروشی تخم مرغ

روش پژوهش

به منظور مطالعه چگونگی انتقال قیمت عموماً از کمیته تحت عنوان کشش انتقال^۱ استفاده می‌شود. کشش انتقال قیمت، درصد تغییرات قیمت خرده‌فروشی را به ازای یک درصد تغییر در قیمت‌های مزرعه نشان می‌دهد. گاردنر^۲ (۱۹۷۵) فرمول‌های مختلفی برای محاسبه این کشش‌ها با توجه به منشا تغییر قیمت در بازارهای رقابتی محصولات غذایی ارائه کرده است. فرمول‌های گاردنر نشان می‌دهد که اگر عرضه محصول، منبع تغییر قیمت باشد کشش انتقال قیمت کوچکتر از یک است و اگر انتقال در تقاضا منبع تغییر باشد، ممکن است (اگر این فرض غیرمحمتمل که عرضه محصول کشاورزی کشش-پذیرتر از عرضه نهاده‌های بازاریابی است، برقرار باشد) کشش انتقال قیمت، نزدیک به یک و یا بزرگتر از یک باشد. اما مطالعات تجربی نشان داده‌اند که نه تنها محصولات کشاورزی، نماینده یک سهم کوچک از ارزش خرده‌فروشی کالاهای نهایی هستند بلکه کشش‌های عرضه خدمات بازاریابی بالاتر از کشش‌های عرضه محصولات کشاورزی می‌باشند. بطور کلی برای تعیین نحوه انتقال قیمت در یک بازار از روش‌های زیر استفاده می‌شود:

- روش هوک:

برای بررسی نحوه انتقال قیمت از طریق روش هوک از رابطه زیر استفاده می‌شود. کشش‌های بدست آمده از روش هوک بطور مجزا اثر افزایش و کاهش در قیمت مزرعه را نشان می‌دهند. با فرض اینکه افزایش‌ها با P_i و کاهش‌ها با P_d نشان داده شوند، روش هوک را بصورت زیر می‌توان نشان داد:

$$P_{r_t} - P_{r_0} = \alpha_0 t + \alpha_1 \left(\sum_{j=1}^t \Delta P_{i_j} \right) + \alpha_2 \left(\sum_{j=1}^t \Delta P_{d_j} \right) + \varepsilon_t \quad (1)$$

معادله فوق به راحتی با OLS قابل برآورد است. ضرایب α_1 و α_2 مثبت هستند و در صورتیکه α_1 با α_2 برابر باشد، انتقال قیمت بصورت متقارن بوده و در غیر این صورت انتقال قیمت بصورت نامتقارن خواهد بود. در صورتیکه انتقال متقارن در قیمت‌ها وجود داشته باشد، می‌توان رابطه ۲ را برای بررسی تاثیر تغییر قیمت‌های مزرعه بر قیمت‌های خرده‌فروشی، تخمین زد.

$$P_{r_j} = \beta_0 + \beta_1 P_{f_j} + \beta_2 P_{f_{j-1}} + \beta_3 P_{f_{j-2}} + \dots + \beta_{n+1} P_{f_{j-n}} + \varepsilon_j \quad j=1,2,\dots,t \quad (2)$$

بعنوان مثال محاسبه افزایش‌ها و کاهش‌های تجمعی در قیمت‌های مزرعه را می‌توان بصورت زیر نشان داد:

¹ Transmission Elasticity

² Gardner

جدول ۱- محاسبه افزایش و کاهش تجمعی در قیمت تولیدکننده

ماه	P_t	P_i	P_d	$\sum P_i$	$\sum P_d$
۱	۶,۹۲				
۲	۶,۸۸	۰	-۰,۰۴	۰	-۰,۰۴
۳	۶,۹۳	۰,۰۵	۰	۰,۰۵	-۰,۰۴
۴	۶,۹۱	۰	-۰,۰۲	۰,۰۵	-۰,۰۶
۵	۶,۹۳	۰,۰۲	۰	۰,۰۷	-۰,۰۶
۶	۶,۸۸	۰	-۰,۰۵	۰,۰۷	-۰,۱۱
۷	۶,۸۵	۰	-۰,۰۳	۰,۰۷	-۰,۱۴
۸	۶,۸۷	۰,۰۲	۰	۰,۰۹	-۰,۱۴
۹	۶,۸۶	۰	-۰,۰۱	۰,۰۹	-۰,۱۵
۱۰	۶,۹۲	۰,۰۶	۰	۰,۱۵	-۰,۱۵

$$P_t > P_{t-1} \text{ اگر } P_i = P_t - P_{t-1}$$

$$= 0$$

$$P_t < P_{t-1} \text{ اگر } P_d = P_t - P_{t-1}$$

$$= 0$$

$\sum P_i$ افزایش تجمعی در قیمت و $\sum P_d$ کاهش تجمعی در قیمت مزرعه را نشان می‌دهند.

- روش تصحیح خطا^۱:

برای بررسی انتقال قیمت بین دو سطح تولیدکننده و خرده‌فروشی، در صورتیکه متغیرهای سری زمانی ایستا نبوده ولی همگرا باشند یعنی یک رابطه تعادلی و بلندمدت بین آنها وجود داشته باشد، نمی‌توان روش هوک را بکار برد بلکه باید از روش تصحیح خطا استفاده گردد. به این منظور می‌توان از رابطه زیر استفاده نمود:

¹ Error correction representation

$$\Delta P_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \Delta P_{j,t} + \beta_2^+ ECT_{t-1}^+ + \beta_2^- ECT_{t-1}^- + \beta_3(L) \Delta P_{i,t-1} + \beta_4(L) \Delta P_{j,t-1} + \varepsilon_t \quad (3)$$

که در آن در صورتیکه β_2^+ برابر با β_2^- باشد انتقال قیمت بصورت متقارن خواهد بود. در رابطه فوق $\beta_3(L)$ و $\beta_4(L)$ تعداد وقفه‌ها را نشان می‌دهند و ECT_{t-1} جزء تصحیح خطا می‌باشد.

نتایج و بحث

ابتدا به منظور تعیین روش مورد استفاده در این تحقیق با استفاده از آزمون دیکی فولر تعمیم‌یافته، ایستایی متغیرها مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن در جدول‌های زیر نشان داده شده است:

جدول ۱- آزمون ریشه واحد دیکی فولر متغیرهای قیمت‌های سرمزرعه و خرده‌فروشی گوشت مرغ

متغیر	آماره مکینون	مقادیر بحرانی
P_r	-۳,۴۹۵۷۸۴	در سطح آماره ۱٪ (-۳,۵۴۵۷)، ۵٪ (-۲,۹۱۱۸)، ۱۰٪ (-۲,۵۹۳۲)
P_f	-۳,۷۳۴۰۱۳	در سطح آماره ۱٪ (-۳,۵۴۵۷)، ۵٪ (-۲,۹۱۱۸)، ۱۰٪ (-۲,۵۹۳۲)

جدول ۲- آزمون ریشه واحد دیکی فولر متغیرهای قیمت‌های سرمزرعه و خرده‌فروشی تخم مرغ

متغیر	آماره مکینون	مقادیر بحرانی
P_r	-۳,۵۳۳۹۵۲	در سطح آماره ۱٪ (-۳,۵۴۵۷)، ۵٪ (-۲,۹۱۱۸)، ۱۰٪ (-۲,۵۹۳۲)
P_f	-۳,۴۷۳۹۱۸	در سطح آماره ۱٪ (-۳,۵۴۵۷)، ۵٪ (-۲,۹۱۱۸)، ۱۰٪ (-۲,۵۹۳۲)

همانطور که ملاحظه می‌گردد متغیرهای مورد استفاده ایستا بوده و بنابراین برای بررسی نحوه انتقال قیمت از روش هوک استفاده می‌کنیم. به منظور برآورد این الگو ابتدا متغیرهای افزایش و کاهش

تجمعی در قیمت تولیدکننده محاسبه شدند. سپس با استفاده از نرم افزار Eviews معادله ۱ با روش حداقل مربعات معمولی برای دو محصول گوشت مرغ و تخم مرغ برآورد گردید. آزمونهای آماری، فرض وجود همخطی و ناهمسانی واریانس را رد کردند. مقدار آماره D-W نشانگر وجود خودهمبستگی بین جملات اخلاص بوده که رفع شد. برای تعیین طول وقفه، مدلهایی با وقفه‌های متفاوت برآورد گردید که با توجه به دو آماره آکائیک^۱ و شوارتز^۲، در نهایت یک وقفه به عنوان وقفه بهینه انتخاب و نسبت به برآورد مدل اقدام گردید. نتایج بدست آمده در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳- نتایج برآورد الگوی آزمون تقارن انتقال قیمت با یک وقفه زمانی (حالت تفکیک افزایش و کاهش قیمت)

نام محصول	عرض از مبدا	PF _i	PF _i (-1)	PF _d	PF _d (-1)	آماره ها
گوشت مرغ	-۰,۶۸۹۸۰۹ (-۰,۹۵)	۱,۲۸۶۰۷۹ (۲۴,۱۷)	۰,۱۱۰۱۵۵ (۲,۰۹)	۱,۲۸۱۲۸۸ (۲۵,۲۱)	۰,۱۲۱۳۳۰ (۲,۴۲)	R ² =0.99 D.W=2.33
تخم مرغ	-۰,۳۵۷۲۲۲ (-۱,۹۲)	۰,۸۷۹۷۰۴ (۲۴,۸۹)	۰,۱۴۰۰۱۲ (۴,۰۹)	۰,۹۵۳۳۴۸ (۳۶,۰۲)	۰,۰۵۷۳۸۱ (۲,۰۴)	R ² =0.99 D.W=1.99

اعداد داخل پرانتز بیانگر آماره t می‌باشند.

ماخذ: یافته‌های تحقیق

همانطور که از جدول فوق مشاهده می‌شود، در مورد گوشت مرغ، به نظر می‌رسد که مجموع ضرایب افزایش تجمعی در قیمت ($\alpha_1 = 1,286079 + 0,110155 = 1,396234$) با مجموع ضرایب کاهش تجمعی در قیمت ($\alpha_2 = 1,281288 + 0,121330 = 1,402618$) برابر بوده و انتقال متقارن در قیمت‌ها را نشان می‌دهد و همچنین در مورد تخم مرغ نیز مجموع ضرایب افزایش تجمعی در قیمت ($\alpha_1 = 0,879704 + 0,140012 = 1,019716$) با مجموع ضرایب کاهش تجمعی در قیمت ($\alpha_2 = 0,953348 + 0,057381 = 1,010729$) برابر شده که نشان از انتقال متقارن قیمت می‌باشد. لذا می‌توان ادعا نمود که هم افزایش در قیمت تولیدکننده و هم کاهش در آن بطور کامل و سریع به مصرف‌کننده منتقل می‌شود.

با استفاده از آزمون والد^۳ نیز برابری ضرایب افزایش تجمعی در قیمت و کاهش تجمعی در قیمت مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن نیز انتقال متقارن در قیمت‌ها را نشان می‌دهد. کشش‌های کوتاه مدت و بلندمدت نیز در حالت‌های افزایش و کاهش در قیمت بر حسب قیمت‌های میانگین در جدول ۴ آمده است.

¹ Akaike

² Schwarz

³ Wald Test

جدول ۴- کشت‌های کوتاه مدت و بلندمدت انتقال قیمت

محصول	افزایش در قیمت		کاهش در قیمت	
	کوتاه‌مدت	بلندمدت	کوتاه‌مدت	بلندمدت
گوشت مرغ	۰,۸۱	۰,۸۸	۰,۸۰	۰,۸۸
تخم مرغ	۰,۷۴	۰,۸۵	۰,۸۰	۰,۸۵

ماخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به کشت‌های محاسبه شده می‌توان گفت که ۱۰ درصد افزایش در قیمت مزرعه گوشت مرغ، باعث افزایش ۸,۱ درصدی قیمت خرده‌فروشی در کوتاه‌مدت و ۸,۸ درصدی در بلندمدت می‌گردد. و همچنین ۱۰ درصد افزایش در قیمت مزرعه تخم مرغ، قیمت خرده‌فروشی آن را در کوتاه‌مدت ۷,۴ درصد و ۸,۵ درصد در بلندمدت افزایش می‌دهد.

پس از اثبات انتقال متقارن در قیمت‌ها، معادله ۲ که در آن اثر افزایش در قیمت و کاهش در آن از همدیگر جدا نشده‌اند^۱، تخمین زده شد. نتایج حاصل از تخمین معادله (۲) برای دو محصول گوشت مرغ و تخم مرغ در جدول ۵ نشان داده شده است.

جدول ۵- نتایج برآورد الگوی آزمون تقارن انتقال قیمت با یک وقفه زمانی (حالت عدم تفکیک افزایش و کاهش قیمت)

محصول	عرض از مبدا	Pf	PF(-1)	آماره‌ها
گوشت مرغ	۰,۸۷۳۵۱۰ (۱۰,۶۱)	۰,۸۰۵۳۶۷ (۳۳,۸۱)	۰,۰۸۱۸۵۰ (۳,۳۹)	R²=0.98 D.W=2.24
تخم مرغ	۰,۶۶۰۹۵۰ (۱۱,۵۷)	۰,۷۵۹۰۳۷ (۴۶,۱۲)	۰,۰۸۵۷۳۰ (۴,۹۸)	R²=0.98 D.W=2.03

اعداد داخل پرانتز بیانگر آماره t می‌باشند.

ماخذ: یافته‌های تحقیق

¹ Non-Segmented

از آنجایی که معادله ۲ بصورت لگاریتمی برآورد شده است، ضرایب همان کشش‌ها را نشان می‌دهند که با توجه به جدول ۵ کشش کوتاه‌مدت در مورد گوشت مرغ ۰,۸۱ و برای تخم مرغ ۰,۷۶ و کشش‌های بلندمدت برای این دو محصول به ترتیب ۰,۸۹ و ۰,۸۴ می‌باشند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

با توجه به کمیت بالای کشش‌های انتقال محاسبه شده می‌توان نتیجه گرفت که بازار گوشت مرغ و تخم مرغ در ایران در طی دوره مورد مطالعه از یکپارچگی^۱ بالایی برخوردار است. بدین مفهوم که عاملین اقتصادی فعال در زنجیره بازاریابی کالاهای موردنظر (تولیدکننده، عمده‌فروش و خرده‌فروش) نسبت به رفتارهای یکدیگر بسیار حساس بوده و واکنش نشان می‌دهند.

بنابراین با توجه به یکپارچگی بالای این بازار، باید از شوکهای هزینه‌ای در سطح تولیدکننده جلوگیری بعمل آید. در نتیجه لزوم مدیریت هزینه‌های تولید و پیگیری سیاست نظارت مستمر^۲ توصیه می‌گردد. برای انجام این مهم، ایجاد پایگاههای اطلاعاتی برای آگاهی کامل سیاست‌گذار از وضعیت بازار نهاده و بازار محصول جهت جلوگیری از نوسانات قیمت این محصولات و ایجاد ثبات در بازار پیشنهاد می‌گردد. اهمیت پیشنهاد فوق زمانی دو چندان می‌شود که یکی از سیاست‌های دولت، تشویق خانوارها به مصرف تخم مرغ و گوشت مرغ در سبد مصرفی باشد، بنابراین لازم است شرایطی فراهم گردد که دسترسی به این محصولات برای مصرف‌کنندگان آسان‌تر شود و از طرفی تولیدکنندگان نیز در اثر سیاستگذاریهایی غلط متضرر نگردند.

منابع

۱. حسینی، ص. و ا. نیکوکار (۱۳۸۱)، انتقال نامتقارن قیمت و اثر آن بر حاشیه بازار در صنعت گوشت مرغ ایران.
۲. قهرمان‌زاده، م. و آ. فلسفیان (۱۳۸۰)، انتقال نامتقارن قیمت در بازار گوشت ایران، مجموعه مقالات پنجمین کنفرانس دوسالانه اقتصاد کشاورزی ایران.
۳. ماهنامه علمی فنی کشاورزی زیست‌محیطی سنبله، شماره ۱۸۵، آذر ۱۳۸۵.

4. Aguiar, D.R.D., & J.A. Santana. (2002). Asymmetry in Farm to Retail Price Transmission: Evidence from Brazil. *Agribusiness*, Vol. 18(1): 37-48

¹ Integration

² Monitoring

5. Aguiar, D.R.D., & Cornor, J.M. (1997). The effects of changes in regulatory and trade policies on the structure, conduct and performance of the Brazilian dairy processing industry. Staff Paper No. 97-15, Department of Agricultural Economics, Purdue University, West Lafayette, IN.
6. Bernard, J.C., & Willett, L.S. (1996). Asymmetric price relationships in the U.S. broiler industry. *Journal of Agricultural and Applied Economics*, 28, 279-289.
7. Cramon-taubadel, S. v. (1997). Estimating asymmetric price transmission with the error correction representation: An application to the German pork market.
8. Frigon, M., D. Maurice. And R. Romain. 1999. Asymmetry in Farm-Retail Price Transmission in the Northeastern Fluid Milk Market. Food Marketing Policy Center. Research Report No. 45.
9. Gardner, B. L. 1975. The farm- Retail Price Spread in a Competitive Food Industry. *Amer. J. Agr. Econ.*, Vol. 57: 399-409.
10. Hahn, W.F. (1990). Price transmission asymmetry in pork and beef markets. *The Journal of Agricultural Economics Research*, 42, 21-30.
11. Hansen, B., W. Hahn. And M. Weimar. 1994. Determinants of the Farm-to-Retail Milk Price Spread. *Agricultural Information Bulletin*, No: 693.
12. Houck, J.P. (1977). An approach to specifying and estimating nonreversible functions. *American Journal of Agricultural Economics*, 59, 570-572.
13. Kinnucan, H.W., & Forker, O.D. (1987). Asymmetry in farm-retail price transmission for major dairy products. *American Journal of Agricultural Economics*, 69, 285-292.
14. Punyawadee, V., Boyd M.S., & Faminow, M.D. (1991). Testing for asymmetric pricing in Alberta pork market. *Canadian Journal of Agricultural Economics*, 39, 493-501.
15. Stiglitz, J. E. 1979. Equilibrium in product Markets With Imperfect Information. *American Economic Review*, Vol. 69 (1): 339-345.
16. Ward, R. (1982). Asymmetry in retail, wholesale and shipping point for fresh vegetables. *American Journal of Agricultural Economics*, 64, 205-212.

Price Transmission in Iran's Egg and Poultry Markets

R. Moghaddasi¹ & Z.Ardakani²

Abstract:

Price of agricultural commodities is one of the most important tools for resource allocation in the national economy and also has a significant role in the agricultural economics. Price policy is one of the most important policies in the Iranian agricultural sector.

In this research, the price transmission for chicken and hen egg from farm to retail has been investigated. The main finding of this study for the 1380-1384 period (monthly statistics) indicates any change (increase and decrease) in farm price completely transfers to the retailer, thus this verifies the symmetric price transmission in short-run and long-run.

Key words: symmetric (or asymmetric) price transmission, chicken, egg.

1.Assistant Professor, Islamic Azad University, Science and Research Branch

2.Ph.D Student, Islamic Azad University, Science and Research Branch and faculty member of Islamic Azad University of ghaemshahr Branch